

Viborg Kommune
Teknik & Miljø
Prinsens Alle 5
8800 Viborg

Vandmiljø og Friluftsliv
J.nr. 2020 - 6830
Ref. LENS P
Den 1. september 2020

Afgørelse i sag om anmodning om fravigelse af miljømål på delstrækning af vandområde 06785, Karmark Mølleenge

Miljøstyrelsen har truffet afgørelse efter § 4 i bekendtgørelse om miljømål¹.

Miljøstyrelsen meddeler Viborg Kommune tilladelse til at fravige det fastlagte miljømål "*God økologisk tilstand efter 22. december 2021*" for en delstrækning af vandområde nr. 06785, Karmark Mølleenge, jf. bilag 1, tabel 1, til bekendtgørelse om miljømål¹, ved gennemførelse af projektet "*Vådområde ved Skjern Hovedgaard*". Delstrækningen omfatter de nederste ca. 450 meter af vandområdet.

Afgørelsen er endelig og kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, jf. § 6 i bekendtgørelse om miljømål.

Sagens oplysninger

Viborg Kommune har ved henvendelse til Miljøstyrelsen den 14. februar 2020 anmodet om tilladelse til at fravige miljømålet for en delstrækning af vandområde 06785, Karmark Mølleenge. Delstrækningen omfatter de nederste ca. 450 meter af vandområdet.

Anmodningen er fremsendt i forbindelse med etablering af et kvælstofvådområde.

Kommunens anmodning

I anmodningen fra Viborg Kommune er der blandt andet oplyst følgende:

- formålet med ansøgningen,
- projektbeskrivelse med oversigtskort der bl.a. viser hvilken strækning af vandområde 06785, der anmodes om fravigelse af miljømål for,
- en beskrivelse af overfladevandområder, der vil blive fysisk ændret som følge af projektet samt betydninger for aktuel tilstand og målopfyldelse for disse,
- en beskrivelse af ændringernes betydning for aktuel tilstand og målopfyldelse for tilstødende vandområder,
- muligheden for eventuelle alternativer til projektet og
- hvilke lodsejere, der vil blive berørt af projektet.

¹ Bekendtgørelse nr. 448 af 11. april 2019 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster.

Til anmodningen er desuden vedlagt en teknisk forundersøgelse af vådområde ved Skjern Hovedgaard fra juni 2012.

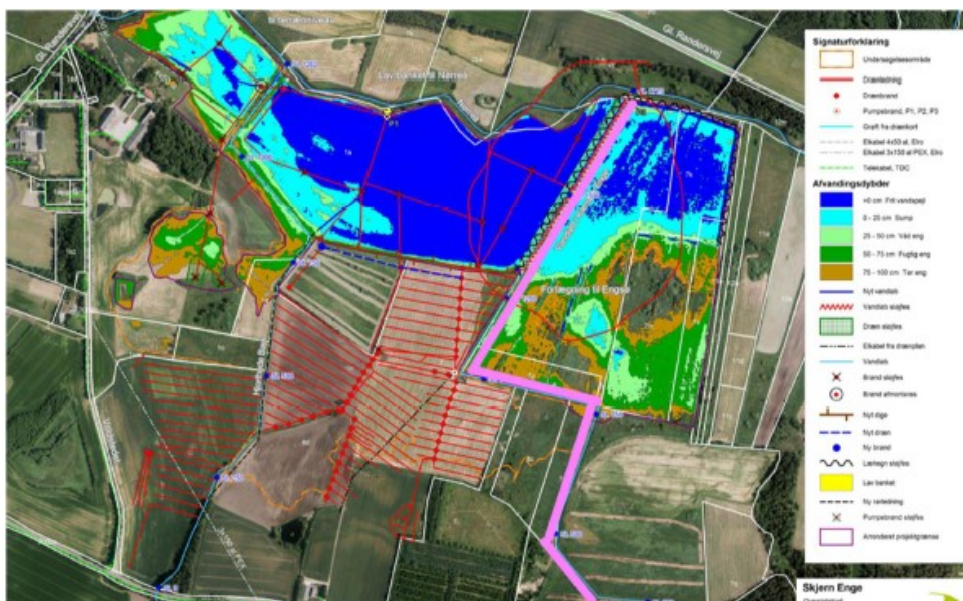
Kommunens anmodning med bilag er lagt til grund ved afgørelsen af sagen. Oplysningerne gennemgås i nedenstående.

Viborg Kommune har oplyst, at der arbejdes videre med scenarie 1, der er beskrevet i forundersøgelsen til vådområdet.

Formål og projekt

Projektet er med i kvælstof-vandoplandsplan for Vandplan 2009-2015 for hovedvandopland 1.5 Randers Fjord. Projektet indgår ikke i en Natura-2000 plan. Projektets formål er at etablere et kvælstofvådområde mellem Viborg og Randers i Viborg Kommune. Formålet med vådområdet er, at der både tilbageholdes tilstrækkelige mængder kvælstof og genskabes mere naturlig hydrologi. Ved gennemførelse af projektet vil en delstrækning af vandområde 06785 komme til at indgå i en engsø. Engsøen opstår ved at stoppe de nuværende pumper, der holder området afvandet, hvorved der genskabes naturlige hydrologiske forhold.

Et mere detaljeret kort er vedlagt afgørelsen som bilag 1. Viborg Kommune har oplyst, at arealet vest for Hjorthede Bæk udgår.

Kort 1. Projektforslag vådområde ved Skjern Hovedgaard

Kommunen har oplyst, at det kun er vandområde 06785, der bliver direkte berørt af projektet.

Ved gennemførelse af vådområdet Skjern Hovedgaard får vandløbet Karmark Mølleenge 06785 indløb i søen, der opstår, når pumperne tages ud af drift. De nederste ca. 450 meter af vandløbet kommer til at indgå i søen. Det nuværende

vandløbsprofil fyldes op og der bliver i stedet indløb i engsøen. Engsøen har udløb til Nørreå.

Viborg Kommune har oplyst, at der ikke er strækninger af vandområde 06785, der er egnet til gydning for vandrefisk. Af vådområdeundersøgelsens afsnit 4.5.1 fremgår: "Vandløb i Karmark Enge forlægges gennem engsøen til nyt udløb i Nørreå. Som det fremgår af afsnit 2.8.1 er der ingen væsentlige fiskeinteresser, hvorfor forlægningen vurderes uden større betydning for vandløbskvaliteten".

Etablering af vådområdet vurderes af kommunen ikke at forringe mulighederne for at opnå målopfyldelse i den del af vandområde 06785, der ligger opstrøms vådområdet.

Der anmodes derfor om, at miljømålet fraviges for delstrækningen af vandområde 06785 fra udløb i Nørreå og 550 meter opstrøms jf. markeret strækning på kort 2.

Kort 2, markeret strækning

Fysiske ændringer af vandområder og betydning for tilstand og målopfyldelse

Vandområdet er 3,1 km langt. Det er de nederste ca. 450 meter, der indgår direkte i engsøen. Gennem engsøen bliver der ikke et veldefineret forløb. På denne del af vandområdet vil strækningen ændre karakter fra et vandløb til en lavvandet sø. For vandområdet vil etablering af vådområdet således ændre tilstanden på den ca. 450 m lange projektstrækning ved, at strækningen bliver omlagt, og vandhastigheden nedsættes. Vandområdet kan derved ikke opfylde det fastlagte miljømål som et vandløb.

Påvirkning af andre overfladevandområder i vandområdedistriktet

Vandløbet Karmark Mølleenge er et meget lille tilløb til Nørreåen, og gennemførelse af vådområdeprojektet vurderes i forundersøgelsen ikke at påvirke vandkvaliteten i Nørreåen.

Muligheden for eventuelle projektilpasninger

Det er af afgørende betydning for gennemførelse af vådområdeprojektet, at vandløbet Karmark Mølleenge får indløb i den kommende engsø, så den naturlige hydrologi genskabes. Det samlede vådområdeprojekt kan således ikke gennemføres, hvis denne del tages ud.

Høring af lodsejere

Kommunen oplyser i anmodningen, at lodsejere inden for projektområdet er informeret om projektet ved lodsejermøde og i forbindelse med den ejendomsmæssige forundersøgelse.

Plangrundlag

Det fremgår af bilag 2, tabel 4, til bekendtgørelse om miljømål¹, at der for vandområde 06785, "Karmark Mølleenge" er fastlagt et miljømål om bl.a. "god økologisk tilstand efter 22. december 2021."

Af det miljøgeografiske informationssystem (miljøGIS) for basisanalyse for vandområdeplaner 2021-2027² fremgår, at vandområdet er karakteriseret som et vandløb, type 1 (små). Aktuell tilstand er samlet vurderet til "god økologisk tilstand", idet vurderingen af tilstand ud fra det biologiske kvalitetselement "smådyr" er "god økologisk tilstand". For de biologiske kvalitetselementer "fisk" og "makrofyter" er tilstanden "ukendt økologisk tilstand". Der er således målopfyldelse på de biologiske kvalitetselementer.

Høring

Et udkast til afgørelse har været i høring hos Viborg Kommune i perioden 28. august til 28. september 2020. Viborg Kommune har d. 31. august 2020 meddelt Miljøstyrelsen, at der ikke er bemærkninger til udkastet.

Retsgrundlag

§ 8, stk. 1-2, i bekendtgørelse om indsatsprogrammer³:

"§ 8. Statslige myndigheder, regionsrådet og kommunalbestyrelsen skal ved administration af lovgivningen i øvrigt forebygge forringelse af tilstanden for overfladevandområder og grundvandsforekomster og sikre, at opfyldelse af de miljømål, der er fastlagt i bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster, ikke forhindres.

Stk. 2. Myndigheden kan kun træffe afgørelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst, hvor miljømålet er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets eller grundvandsforekomstens tilstand.

§ 4 i bekendtgørelse om miljømål¹:

"§ 4. Miljø- og fødevareministeren kan fravige de fastlagte miljømål, hvis

1) manglende opnåelse af god grundvandstilstand, god økologisk tilstand eller, hvor det er relevant, godt økologisk potentiale eller manglende

² <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3basis2019>

³ Bekendtgørelse nr. 499 af 11. april 2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

forebyggelse af forringelse af et overfladevandområdes eller en grundvandsforekomsts tilstand skyldes ændringer af overfladevandområdets fysiske karakteristika eller i grundvandsforekomstens niveau, eller

[...]

Stk. 2. Følgende betingelser skal være opfyldt for at fravige fastlagte miljømål:

- 1) Ministeren skal tage alle praktisk gennemførlige skridt for at mindske den skadelige indvirkning på vandforekomstens tilstand.
- 2) Ændringerne skal være begrundet i væsentlige samfundsinteresser, eller nyttevirkningerne for miljøet og samfundet ved at nå de fastlagte miljømål skal være mindre end de nyttevirkninger for befolkningens sundhed, opretholdelsen af menneskers sikkerhed og en bæredygtig udvikling, der følger af ændringerne.
- 3) De nyttige mål, der tilgodeses ved fravigelse af fastlagte miljømål, kan på grund af tekniske vanskeligheder eller uforholdsmæssigt store omkostninger ikke tilgodeses på anden måde, som miljømæssigt er en væsentligt bedre løsning.

Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren kan efter anmodning fra en myndighed og efter en konkret vurdering træffe afgørelse om, at myndigheden under de omstændigheder og betingelser, som er nævnt i stk. 1 og 2, kan fravige de fastlagte miljømål, jf. § 8 i bekendtgørelse om indsatsprogrammer.

Stk. 4. Miljø- og fødevareministeren foretager ved lejlighed den fornødne korrektion af konkrete miljømål, som en ændring efter stk. 1 og 3 måtte give anledning til, jf. herved § 15, stk. 1, i lov om vandplanlægning.”

Vurdering og afgørelse

Det fremgår af anmodningen fra Viborg Kommune, at gennemførelse af et vådområdeprojekt ved Skjern Hovedgaard vil indebære ændringer af de fysiske karakteristika for vandområde 06785, Karmark Mølleenge, der er karakteriseret ud fra vandløbsdeskriptorer. Ændringerne vil medføre, at vandløbets aktuelle tilstand vil blive forringet, og muligheden for opfyldelse af det fastlagte miljømål som vandløb vil blive forhindret, idet vandløbet ved gennemførelse af projektet vil ændre karakter fra et veldefineret vandløb til en engsø.

Ændringerne er begrundet i hensynet til behovet for kvælstofreduktion til Randers Fjord samtidig med, at der genskabes en mere naturlig hydrologi i projektområdet.

I sin nuværende form og placering i vandøkosystemet i Vandområdedistrikt Jylland og Fyn er det omhandlende vandløb ikke i sig selv afgørende for vandplanlægningens formål om at fastlægge rammer for beskyttelse og forvaltning af overfladevand og grundvand, som bl.a. forebygger yderligere forringelse og beskytter og forbedrer vandøkosystemers tilstand og, hvad angår deres vandbehov,

også tilstanden for terrestriske økosystemer og vådområder, der er direkte afhængige af vandøkosystemer.

Det er kommunens vurdering, at det ikke er muligt at bevare hele vandområdet som vandløb, hvis vådområdeprojektet skal gennemføres i det planlagte omfang, og det vurderes i øvrigt ikke muligt at lave nogen væsentlig forbedring af vandområdet, der vil føre til, at målet for hele vandområdet som vandløb nås. Miljøstyrelsen vurderer, at det fremadrettet ikke vil være muligt at opnå målopfyldelse for fisk i vandområdet som helhed. Tilstanden for fisk er i dag ukendt. DCE har i 2019 foretaget en enkelt undersøgelse for fisk ved en station, der er placeret ved markvejbro Vr. Vellingvej-Nørreå. Stationen er placeret ca. 1,1 km fra udløbet i Nørreå. Ved undersøgelsen blev der kun observeret 1 ål og 3 trepiggede hundestejler.

Vandområdet i sin nuværende form vil fortsat være omfattet af den konkrete vandplanlægning, herunder beskyttelse mod forringelse og omfattet af et konkret miljømål, og revision af karakteriseringen af vandområdet, herunder afgrænsning og typologisering, vil i forlængelse af gennemførelsen af projektet ske ved først kommende lejlighed.

Det vurderes på den baggrund, at omstændighederne og betingelserne for at meddele tilladelse til at fravige miljømål er til stede, jf. § 4, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse og miljømål¹, og der meddeles Viborg Kommune tilladelse til at fravige det fastlagte miljømål "God økologisk tilstand efter 22. december 2021" for hele vandområde 06785, Karmark Mølleenge, jf. bilag 2, tabel 4, til bekendtgørelse om miljømål¹, ved gennemførelse af et vådområdeprojekt i Karmark Mølleenge.

Der er ikke ved vurderingen af, om tilladelse til at fravige det fastlagte miljømål for vandområde 06785, Karmark Mølleenge, kan meddeles, i øvrigt foretaget en vurdering af vådområdeprojektet Skjern Hovedgaard, og tilladelsen forudsætter, at projektet i øvrigt kan godkendes efter relevant lovgivning.

Der foretages ved lejlighed korrektion af det fastlagte miljømål for delstrækningen af vandområdet, som afgørelsen giver anledning til.

Med venlig hilsen

Lene Strøm Pedersen
Miljøtekniker
+45 24 85 78 05
lensp@mst.dk